СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 1. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 2-го січня 1947. — No. 1. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, January 2, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

РЕСПУБЛИКАНСЬКА ПАРТІЯ ОРГАНІЗУЄ НОВИЙ СЕНАТ

Конференція сенаторів, які причисляють себе до Республиканської Партії, перевела організацію сенату Злучених Держав, який збереться на наради разом з цілим конґресом у пятницю 3 січня. Заки прийде до постійного назначення предсідника сенату, вибрано тимчасовим предсідником сенатора Артура Г. Ванденберга. Дотеперішней провідник партії меншини, сен. Волес Г. Вайт, став провідником більшості, коли республиканці добули більшість в конґресі. Сен. Роберт А. Тефт назначений предсідником республиканського комітету для проводу, який укладає політику партії. Йому отже припаде в участі провідна роля в Республиканській Партії в майбутності. Ці вибори не мають офіціяльного характеру, доки не будуть урядово повторені в сенаті, коли зійдеться на засідання.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ПОДАТОК ВІД НЕСПОДІВАНКИ НА ПЛАТНЮ ВІД БРАМИ.

„Виндфол текс", тобто податок від несподіваного доходу, може бути наложений на доплату платні „від брами до брами", коли б так юнії виграли свої процеси в судах проти підприємств. Число процесів росте кожного дня і їх успіх грозить руїною багатьом підприємствам. Конґресмен Гаролд Кнутсон, який стане головою комісії способів і засобів у новім конґресі, висловив погляд, що новий конґрес може наложити „податок від несподіванки" на доплати „від брами". Такий податок просто конфіскує несподівані доходи, бо виносить 95-100%. Його признав за важний Найвищий Суд в однім процесі перед 9 роками.

ЩЕ ОДИН СОВЄТСЬКИЙ АТАШЕ ПОКИНУВ СЛУЖБУ

[illegible]ою, що подавляюча більшість росіян ненавидить совєтський режім, оприлюднив Кирило М. Алексєєв своє зірвання звязків з совєтською амбасадою в місті Мексику. Іменем Алексєєва вислав до преси звідомлення його адвокат Мартин Ричмонд з Ню Йорку. У звідомленні сказано, що Алексєєв був торговельним аташе в совєтській амбасаді в Мексику, там переконався про неправду, поширювану совєтськими агентами, наче б то Совєтська Росія була найвільнішою країною в світі. Коли в листопаді минулого року Алексєєв пустився домів через Злучені Держави, він затримався тут два місяці і щойно тепер оприлюднив, що з ним сталося. Алексєєв стверджує загально звісну правду про неволю в Совєтах і ненависть населення до цілого уряду, включаючи й до маршала Сталіна.

ЗОРГАНІЗОВАНО АМЕРИКАНСЬКЕ ПРОТИКОМУНІСТИЧНЕ ТОВАРИСТВО.

Під проводом колишнього губернатора Пенсилвенії Джорджа Г. Ирлія зорганізувалося загально Американське Протикомуністичне Товариство. Його екзекутивним секретарем є Джордж Г. Перкінс з Бостону. Товариство має характер загально краєвий і буде творити свої відділи по стейтах і місцевостях. Докладна його програма буде оприлюднена вчасі обіду, який відбудеться в четвер 2 січня у Вашингтоні. Покищо оприлюднено, що нове товариство не є привязане до ніякого віроісповідання і не має на цілі пускатися на зарібки. Його книжки будуть доступні для кожного. Адреса товариства: 1025 Конектікат Евеню, Вашингтон.

ЮНІЯ МАЄ ПРАВО ВИКИНУТИ РОБІТНИКА З ПРАЦІ.

Окружний апеляційний федеральний суд в Шікаґу потвердив рішення суду першої інстанції, що юнія має право домагатися усунення робітника з праці у такій фабриці, в якій вона заключила контракт з підприємством з засторогою „замкненого заводу" („кловзд шап"). Це відноситься і до робітників інших юній, які не могли добитися такого контракту в якімсь підприємстві. Суд у Шікаґу потвердив рішення першого суду, признаючи за праве усунення робітника Ворена Вилсона з роботи у фабриці Алуміном Компані оф Америка в місті Лафает, у стейті Індіяна.

НОВІ ВИСОКІ НАЗНАЧЕННЯ.

Президент Труман назначив Карола Л. Вилсона генеральним управителем Комісії Атомової Енергії і цим викінчив організацію цеї комісії, яка перебере від військової команди всі справи, звязані з продукцією і орудуванням атомової сили. Вилсон був асистентом д-ра Карла Т. Комптона, президента Технологічного Інституту з Масачусетс.—Підсекретарем скарбу іменований Арчибалд Лі Манинґ Виґінс зі Савт Каролайни. Він був давніще предсідником Товариства Американських Банкерів. Оба назначення мають бути ще потверджені сенатом.

СВОБОДА — ШІСТЬ РАЗІВ ТИЖНЕВО

Идучи на зустріч бажанням більшості членів Українського Народного Союзу та передплатників і читачів Свободи, як теж відповідаючи нашим загально - громадським потребам, Екзекутивний Коітет УНС рішив збільшити видавання Свободи до шість чисел тижнево. Починаючи з днем 1-го січня 1947 Свобода виходитиме кожного дня, крім неділь і свят. В суботу виходитиме з тижневиком в англійській мові (Ukrainian Weekly) з датою понеділка. Своє рішення збільшити видавання Свободи одним числом тижнево без підвищення передплати Екзекутивний Комітет міг винести завдяки глибокому зрозумінню ваги української демократичної преси, яке виказало наше громадянство, зloживши досі на фонд добровільної доплати до передплати Свободи 8,000 долярів.

НА ДОПОМОГУ СВОЇМ БРАТАМ В ЕВРОПІ; МАСОВЕ ВІЧЕ В ЧЕСТЕР, ПА.

Старанням Українського Народного Дому, Української Православної Церкви, Союзу Українок Америки, всіх відділів Українського Народного Союзу і Народної Помочі та союзних їм Організацій з Вест і Іст Честер, Па., там відбулося дня 29-го грудня в салі Українського Народного Дому Масове Віче в справі допомоги українським скитальникам. З докладами про положення скитальників в Европі та про допомогу їм виступили д-р Лонгин Цегельський, полк. Володимир Кедровський, о. П. Галицький та двох бувших скитальників. На вічу ухвалено вислати подяку п-ні Рузвелт за її виступи в обороні скитальників. На допомогу скитальникам та на їх оборону зложено на вічу $1,627.00.

РОЗВЯЗУЮТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ВТІКАЦЬКИЙ ТАБОР В МЕКСИКУ.

Після пятьлітного існування польського втікацького табору в Санта Роза, в провінції Ґванахуато в Мексику, півтора тисячі таборян вийдуть на волю. Майже всі таборяни походять з польських провінцій на схід від Лінії Курзона. Яка третина таборян дісталася до Злучених Держав, а лише 50 виїхали до Польщі. Всі інші пробують дістати працю в Мексику. Для утримання цього табору видав уряд Злучених Держав $2,000,000, а значну підмогу дала організація Нешенел Кетолик Велфер Конференс із Злучених Держав. — У цьому таборі перебували втікачі, які дісталися туди після мандрівки з Совєтів через Азію, коли то їм вільно було виїхати на підставі договору Совєтів і польського уряду. Між ними були теж українці.

НАЙГОЛОВНІШІ ПРОБЛЕМИ НА 1947 РІК.

На закінчення року американська преса віддає багато уваги подіям в минмулому році і ще більше проблемам, які дожидають своєї розвязки в новому 1947-ому році. До найголовніших з цих останніх зачисляється: 1.В світі: майбутнє Обєднаних Держав, справа роззброєння і контроля атомової енергії та дальші відносини між Америкою, Англією і Совєтським Союзом. 2. Европа: Мировий договір з Німеччиною, заворушення в Греції та вирішення справи режіму ген. Франка в Еспанії. 3. Америка: Економічний курс Злучених Держав, пан-американська єдність, дальша політика Арґентини. 4. Близький Схід: нафтова ривалізація між великодержавами, турбот[illegible] Палестиною, [illegible] Дарданелів. 5. Азія: майбутнє Японії, громадянська війна в Китаю, постійні неспокої в Індії.

ПРИЧИНИ ПОШИРЕННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

В. Г. Лоренс, кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, у своїй третій статі про поширення комунізму в країнах Південної Америки подає причини цього явища. Майже у всіх тих країнах нема капіталістичної системи господарки в такому понятті, як вона існує в Злучених Державах, ані так званої „середної класи", яка велаб провід у політичному житті. Там є лише відстала класа земельних власників і нуждарі-робітники, які домагаються реформи суспільних відносин. Тому, що за реформами нема кому побиватися, то комуністи ведуть агітацію за знесення приватної властості ніби то в користь робітництва.

Розвиток української визвольної боротьби

Під таким заголовком друкує велику власну кореспонденцію голландська газета "De Tijd" з 4-го грудня. В кореспонденції пишеться: Українське повстання, яке триває від партизанської боротьби проти німців, в літі 1944-го року знова звернулося проти росіян і повільно набрало характеру регулярної війни. Українські війська начислюють в загальному 200,000 вояків, добре забезпечених зброєю, здобутою від німців на початку війни проти росіян. Початково росіяни висилали Червону Армію в Україну, але вона масами переходила на бік повстанців. Опісля майже в кожній місцевості розташовано війська НКВД і тоді теж проти нього звернулася ціла українська акція; в повітря висаджувано військові магазини НКВД. Так малися справи в літі 1945-го року, коли цілий район Жабя був під контролею УПА.

З кінцем 1944-го року відбулися більші битви. Одна партизанська група, зложена з 15,000 повстанців, була окружена шістьма совєтськими дивізіями в лісі біля Кременця. Битва тривала 12 днів. Тоді українські війська намагались прорватись та відступити в Поліські болота. Після того обидві сторони змінили тактику: росіяни намагалися здавити повстання абсолютною блокадою постачання харчів та зброї; тоді як акція українських повстанчих військ була звернена власне на зломання цеї блокади.

Обставини на лінії Курзона дали Українській Армії в зимі 1935-46 нові можливості постачання та повної переорганізації боевих частин. Їх поділено на чотири групи з окремими теренами дій і тоді теж було можливо зламати російську блокаду і забезпечити війська тим, чого вони потребували. Північна група Армії діяла в болотнистому районі між Берестям Литовським та Житомиром. Східна армійська група розгортала свою активність в лісових районах між Винницею та Проскуровом; Південна група в Карпатах і Західна в районі лінії Курзона.

Для цеї останньої групи справа забезпечення харчами та зброєю не представляла проблеми з таких причин: росіяни постановили в 1945-му році переселити 700,000 українців, які ще жили на захід від лінії Курзона, на совєтську територію та розмістити їх в районах, які були евакуовані польськими емігрантами. Провід українського революційного руху дав населенню цих провінцій наказ не виїжджати добровільно, але ставити опір. Цим спротивом керує західна група УПАрмії. Не зважаючи на російську акцію, українці були рішені не віддати провінції полякам та палили за собою оселі, тоді як молодші з них прилучувалися до революційного руху.

Так виглядає „акція банд", про яку писала преса під час виборів в Словаччині. Групи по дві і чотири тисячі людей перейшли словацький кордон з Польщі. Розкинено проти-комуністичні летючки. Українські старшини виголошували промови та взивали до повстання проти комуністичного уряду. Та це не була тільки пропаганда проти комунізму, але теж у власній справі, іменно, використання сепаратистичних тенденцій в Словаччині. Що такі тенденції грали відповідну ролю, видно вже з гостинності, з якою словацькі війська прийняли українських повстанців та з факту, що вони відмовилися піддержувати акцію пражського уряду проти бандерівців. Це прийняло такі розміри, що уряд був змушений вислати до Словаччини виключно чеські війська.

З нового операційного терену війська УПА розпочали свої атаки проти російських гарнізонів. Проблема забезпечення харчами і зброєю не грає вже головної ролі, натомісць відчувається великий брак медикаментів. Нелегальний Український Червоний Хрест допомагає повстанцям, але його персонал зложений тільки з чоловіків, бо жінок треба було відіслати назад. Росіяни так садистично знущаються над зловленими дівчатами, що УПА рішила не держати більше жінок навіть на службі Червоного Хреста.

Рада Міжнародного Червоного Хреста в Женеві мала окреме засідання в справі подій в Україні та приготовано план посилати на майбутнє медичну допомогу теж націоналістичним революційним військам. Цю справу мають знова обговорювати на засіданні, що відбудеться в січні 1947-го року — пише "DE TIJD".

ПРИЙНЯТО АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛАН КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ

Комісія О. Д. до справ атомової енергії на своєму засіданні дня 30-го грудня 1946 прийняла американський план міжнародної контролі атомової енергії. Представники Совєтського Союзу і Польщі здержались від голосування. План прийнято без змін в такій самій редакції, як його предложив американський представник Бернард М. Барук на першому засіданні Комісії дня 14-го червня м.р. План предвиджує встановлення міжнародної агенції, яка мала б владу і силу заборонити продукцію, посідання та вживання атомової зброї, без права вета в щоденній роботі та в покаранні тих, хто нарушив би постанови міжнародної контролі. Створена влада, згл. агенція мала б мати монополь на дальші досліди атомової сили в деструктивних цілях, а всі держави, які підпишуть договір міжнародної контролі атомової енергії дадуть тим самим право агенції робити в цій справі провірку в кожному місці та в кожному часі, що їх агенція вважатиме за відповідне. Після прийняття плану Комісією, він тепер піде під розгляд Ради Безпеки. Як довго Совєти на цей план не погодилися, вони можуть ще в Раді Безпеки застосувати в цій справі своє вето.

АМЕРИКА ГАРАНТУВАЛА ГРЕЦІЇ ДОПОМОГУ.

Грецький премієр Константін Тсальдаріс, вернувши з Ню Йорку до Атен заявив, що Злучені Держави погодились гарантувати для Греції „безпосередню і далекойдучу допомогу". Він дальше заявив, що його поінформовано в Ню Йорку, що Болгарія, Югославія і Альбанія підпорядкуються рішенню Ради Безпеки О. Д. про доходження в справі подій на грецькому кордоні. З „добре поінформованих" джерел в Атенах повідомляють, що у звязку з приїздом провірочної комісії О. Д. югославські власті почали швидко відмонтовувати військові споруди біля грецького кордону та переносити їх в глибину країни. На кордонах продовжуються партизанські заворушення.

РОЗЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ.

Контрольна Рада Союзників в Берліні повідомила дня 30гго грудня, -що окремим законом, підписаним чотирма окупаційними потугами, Німеччину легально позбавлено сили підготовити війну. Закон забороняє, в деяких випадках під загрозою кари смерти, продукувати, перевозити, магазинувати та імпортувати, чи експортувати будькі воєнні матеріяли.

ВАРШАВСЬКИЙ УРЯД ЗАПЕРЕЧУЄ...

Варшавський уряд офіціяльно заперечує попоголоски закордоном, наче б то польська таємна поліція переслідувала, тортурувала і тероризувала членів опозиційної до уряду партії. Польська комуністична газета „Глос Люду" повідомила, що в цілій країні комуністична партія організує свої „тройки" — партійні ячейки з трьох осіб; — завданням одного члена „тройки" буде „пропаганда", а про завдання двох інших газета нічого не пише.

НЕ БУЛО УЛЬТИМАТУМ В ДАЙРЕН — ТВЕРДИТЬ „ПРАВДА".

Московська „Правда" з 30-го грудня м. р. заперечує американські повідомлення про совєтський ультимат американському кораблеві в далекосхідному порті Дайрен і твердить, що корабель міг „безтурботно" залишитися в порті кілька годин після визначеного речинця, дожидаючи свого капітана. Підсекретар стейту Дін Ачесон заявив, що американський уряд дожидає ще повного звідомлення в цій справі від свого генерального консуля в Дайрен.

ВІДНОВЛЕНО БРИТАНСЬКО-ЄГИПЕВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

З Каїра повідомляють, що там знова почалися англійсько-єгипетські переговори в справі Судану, що мало б оживити „мертву точку" в загальних британсько-єгипетських справах.

„ТВЕРДА РУКА" ФРАНЦІЇ В ІНДОКИТАЮ.

В Парижі офіціяльно заперечили відомість про виміну листів між премієром Леоном Блюмом та президентом Вет-Намської республики в справі останнього повстання інто-китайців, проти французької залоги. Натомість проголошено заяву висланого до Індокитаю ген. Леклерка, в якій сказано, що Франція має досить засобів, аби привернути в цій домінії давний лад.

АНТИСЕМІТИЗМ — БРИТАНСЬКА РЕАКЦІЯ НА ЖИДІВСЬКИЙ ТЕРОР.

Схоплення жидівськими терористами в Палестині одного англійського офіцера і трьох підстаршин, кожному з яких відраховано 18 нагаїв на спину, викликало велике обурення в Англії, що з черги скріпило протижидівське наставлення англійців. В Лондоні підложено вогонь під одну синагогу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З НОВИМ РОКОМ

Зачинаючи новий рік пробуємо вгадувати, що він нам несе: в особистім житті, організаційнім, національнім чи світовім. Теж і часописи розписуються про те, що заповідають президенти держав, міністри, державні мужі та політики, духовні чи світські достойники, вчені. Таке бувало минулими роками, так є і цього року. І як давніше, так і тепер, одні з тих голосів темні як ніч і не заповідають ніякого добра, а інші оптимістичні, оперті на віру в вічний поступ людства. Це так, коли іде про загальні справи, громадські, світові.

Не належимо до тих, що всюди й у всьому добачують чорне, але теж не дуримо себе рожевими надіями. Ми теж віримо у людський поступ. Одначе стоїмо при цьому, що поступ може бути припинений; що більше, може бути знищена цілковито навіть і людська цивілізація. Тому саме вважаємо, що замало вірити у поступ людства. Як віра без добрих діл мертва, так мертвим є теж і поступ, коли не видно діл, що його виявляли б.

Нам здається, що останні десятиліття виказують, що людський поступ навіть не стоїть на мертвій точці, а постійно підупадає. Людство таки котиться у пропасть варварства, люди таки стають дикунами там, де був поступ, де була культура. Цінности, які довгими віками мали своє значення, підупадають. Маємо прецінь цілі держави, де є така система правління, яка створила такий стан, у якому ніхто нікому не вірить, де син видає катам невинного батька, де масове катування і вбивство стало нормальним явищем, де людина є нічим. Ми нарочно кладемо головний натиск на моральні цінности, хоч можна б, не добачувати поступу теж у нужді, голоді та інших нещастях, звязаних з матеріяльними недомаганнями, з економічним неладом чи економічною несправедливістю. Робимо це тому, бо нам здається, що коли б піднести мораль, міжнародню етику, то й всі інші недомагання можна б легше й скорше направити. Тому не зважаючи, що живемо в часі великого розвою людської техніки і цивілізації, ми не бачимо великої потіхи з цього, ні тепер, ні в будуччині, якщо не стануть всюди обовязуючими основні засади християнської етики.

Годимось з тими ученими, що нам доказують, що у світі є подостатком усього, що треба людям до життя. Це тільки людська глупота, кажуть вони, не дає людям змоги з тих дібр природи користати; це вона далі задержує такі соціяльні системи, які не відповідають новітнім вимогам. Та на нашу думку далеко гіршою є та людська глупота, що не може виелімінувати споміж себе такого дикунства, якого не знали досі й найбільші дикуни.

Це є ті причини, що заставляють нас побажати, щоб у новому році люди людьми стали, щоб усюди визнавались і здійснялись етичні й моральні засади, що є передумовою усякої цивілізації. Ми є у періоді великих соціяльних і політичних перемін, які мусять відбутись, щоб настало нове і краще життя. Але щодо етики і моралі — вертаймо назад до того, що повалили.

Американські Українці в 1946 році

Американські українці живуть життям своєї нової американської батьківщини та свого американського народу. Успіхи і неуспіхи, досягнення і втрати Америки є їхніми успіхами, чи не успіхами, досягненнями чи втратами. Проте, вони, як і інші етнічні групи одного американського народу, мають це справи, якими вони інтересуються більше, чим ввесь американський загал, яким віддають окрему увагу та довкруги яких зосереджують своє групово-громадське життя. Це є справи, звязані з країною їх батьків Україною, та з народом, з якого вони походять, з українським народом. Ці справи, вони вважають не тільки за свої власні під груповим оглядом, але теж за справи американського народу, складовою частиною якого вони являються. Під цим кутом спробуємо дати коротку характеристику громадської діяльности американських українців за 1946-тий рік.

Громадська праця американських українців в минулому році, як і в попередніх була тісно звязана з долею українського народу та України. Підчас попередніх років війни ця праця силою факту зосереджувалась на обороні Америки та на її воєнних зусиллях. Після війни, під цим оглядом наступило деяке відпруження, чимало молодих громадських рук вернулись щасливо з фронту і в минулому році можна вже було знова сконцентрувати увагу і громадську працю американських українців власне на справи, звязані з Україною та українським народом.

Громадське життя американських українців, поминаючи їхню самозрозумілу участь в загально - американському суспільному і державному житті, має свої дві ділянки: внутрішню і зовнішню. Обидві ці ділянки тісно зі собою звязані та себе взаємно доповняють.

Внутрішні справи.

Внутрішнє суспільне життя американських українців має з черги багато своїх ділянок, як і кожне суспільне життя, хоча в деяких воно цілком, або частинно зливається зі загально-американським, головно школа, виховання і т. п. В основному, внутрішнє життя зосереджується довкруги Української Церкви та навколо запомогових організацій, як Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Провидіння, Українська Народня Поміч. Церкви беруть активну участь в загально-громадському житті, як в його внутрішній, так і зовнішній ділянках, влаштовують і допомагають влаштовувати українські народні імпрези і продовжують бути одним з найголовніших чинників окремого американсько-українського життя, як для старшої, так і для молодшої генерації. Ця остання починає гуртуватися ще крім того в своїх окремих відділах загально-американських організацій ветеранів останньої війни. Одною з найважливіших ділянок Церкви в загально-громадському українському житті, це виховання, школи, захоронки, сиротинці. Досягнення під цим оглядом були і в минулому 1946-му році.

Центром внутрішнього американсько - українського громадського життя, з великим впливом теж на його зовнішні справи, продовжувала бути найстарша і найбільша запомогова організація мериканських українців, Український Народний Союз, зі своїми 464 відділами, загальною кількістю 46,675 членів та біля девять міліонів долярів майна. В 1946 році У. Н. Союз відбув свою XXI. Конвенцію, поважно збільшив кількість своїх членів, головно з молодшої генерації, збільшив на пів міліона долярів своє майно, а його члени організовано і одинцем взяли рішальну участь в загально-громадському господарському, культурному і політичному житті. Заходом і коштом У. Н. Союзу видруковано в 1946 р. по англійськи книжку проф. К. А. Манінґа п. н. „Тарас Шевченко, поет України". Не без успіху працювали теж й інші аналогічні організації. На американсько-українському фронті громадської роботи в 1946 році не бракувало теж жіноцтва. Продовжуючи і розгортаючи роботу своєї організації, Союзу Українок Америки, з його органом „Наше життя", жінки як зорганізовано, так і одинцем [illegible] брали активну участь в [illegible]х ділянках громадського життя, а вже насамперед в допомоговій акції. Всі ці сотні бейлів одягу, що їх вислав ЗУАДКомітет для скитальників в Европі, були в більшій частині зібрані, запаковані і вислані руками американських українок, що цілком безкоштовно відали тут свій час і свій труд.

Загальний перегляд зорганізованої громадської роботи американських українців був би ще більш неповний, якщоб не згадати про молодь, яка вже в недалекій будучності надаватиме тону цілому громадському житті. Існуюча від 1933-го року Ліґа Української Молоді Америки, яка в минулому 1946 році відбула свій перший післявоєнний зїзд в Бриджпорті, розширила свої організаційні рямці та поклала нові основи під свою майбутню працю, яка вже в новому 1947 р. повинна дати свої перші висліди.

Одним з більших досягнень американських українців в 1946 р. було без сумніву започаткування курсів українознавства на Колумбійському університеті в Ню Йорку.

Українські Громадянські Клюби, спортові товариства, зга. участь поодиноких осіб українського роду в загально-американському житті, хори і драматичні гуртки, зорганізована участь в міжнародніх виставах та імпрезах, досягнення вчених українського роду та безліч всіляких інших проявів загально - суспільного життя, в якому американські українці брали зорганізовану і незорганізовану участь, увійшли в історію 1946-го року, як частина збірного українського зусилля здобути для української справи належну увагу в світі а для українського народу належні права та належне йому місце.

Зовнішні справи.

Зовнішня ділянка громадського життя американських українців в минулому 1946-му році скеровувалася в двох головних напрямках: 1. морально-політичному, зверненому на оборону прав українського народу та інтересів України і 2. в допомоговому, зверненому на матеріяльну допомогу тим, кому можна допомогти.

Політичну акцію організує і веде Український Конгресовий Комітет Америки, створений Конгресом у Вашингтоні в травні 1940-го року та перевибраний III. Конгресом Американських Українців, в 1946-му році в днях 31-го травня і 1-го червня у Вашингтоні. Робота Українського Конгресового Комітету в 1946-му році полягала з одного боку в організації американсько-українського загалу до виступів в обороні українського народу та до впливу під цим оглядом теж на загально-американську опінію, а з другого боку на конкретні виступи з такою самою метою чи то перед американським урядом, чи то за його допомогою на міжнародньому терені. Під першим оглядом зорганізовано цілий ряд імпрез і віч в поодиноких місцевостях, де живуть українці, видано і проголошено цілий ряд відозвів та комунікатів, відбуто наради тощо. З цею самою метою Український Конгресовий Комітет видає на англійській мові свого Квартальника (Юкрейнієн Кводерлі). З конкретних виступів Комітету, крім всіляких інтервенцій в американському уряді, треба відмітити висилку окремого делегата на Мирову Конференцію в Парижі, як теж живу активність під час сесії Загального Зібрання О. Д. в Ню Йорку. В своїй діяльності Український Конгресовий Комітет тісно співпрацював з аналогічним Комітетом Українців Канади.

Допомогову акцію американських українців для своїх братів на европейському континенті веде — теж при співпраці Конгресового Комітету та поодиноких церковних, громадських і запомогових організацій — центральний Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії. З огляду на неможливість матеріяльної допомоги українцям на батьківщині, яку унеможливлює советсько-російська окупаційна влада в Україні, акція ЦУАДКомітету була звернена насамперед на матеріяльну і моральну допомогу тим українцям, які опинилися поза советською „залізною заслоною", отже українським скитальникам та на їх правну оборону перед відповідними американськими і міжнародними чинниками. Щоб могти ці завдання виконати, ЗУАДКомітет мусить рівночасно дбати про відповідне організування потрібних фондів. Власне під цим оглядом цілий американсько-український загал виказав, як близькі і як рідні продовжують бути для нього його брати в Европі та як живо він інтересується їх життям та їх долею. Робота і потреби ЗУАДКомітету в 1946 році витиснули своє тавро і на загальну громадсько - суспільну діяльність американських українців. Для зібрання фондів на потреби Комітету, організовано безліч найрізноманітніших імпрез та всіляких доривочних акцій. Комітет має свої філії чи не в кожній місцевості Америки, де живуть українці. За 1946 рік вислано допомогу українським скитальникам в Европі в грошах, одягу харчах, вартости багато соток тисяч долярів, не вчислюючи індівідуальної допомоги та такої ж організованої різноманітними локальними комітетами і товариствами. Аналогічну роботу до ЗУАДКомітету вів в 1946 р., вів теж центральний Український Католицький Допомоговий Комітет в Стемфорді, який теж може виказатися дуже серіозними як на американсько-українські обставини, успіхами. Для полагодження допомогових справ на місцях та для правної оборони українських скитальників ЗУАДКомітет вже другий раз в 1946-му році вислав до Европи свого представника, подібно, як і Католицький Допомоговий Комітет вислав свого делегата. Акція продовжується.

Загальна характеристика.

Поданий загальний перегляд громадської роботи американських українців в 1946 році занадто короткий і занадто поверховний, щоб на його підставі можна було видати теж точнішу оцінку цеї роботи та дати характеристику самих американських українців. Проте, на підставі вже й цих загальних фактів можна ствердити основні прикмети, що завжди в більшій чи меншій мірі позначували громадську роботу американських українців та характеризували їх самих.

Ідейність громадської роботи американських українців, яка своєю головною вагою звернена насамперед на допомогу Україні та на оборону її прав, підкреслюється фактом, що в цих справах американські українці не мають жодного — у вузькому розумінні — особистого інтересу. Їх самих ані не давить неволя, ані [illegible]лює терор, ані не дошку[illegible] матеріяльна нужда, прот[illegible] їх громадське життя о[illegible]ється і спрямовується на [illegible] справи, які силою обставин і часу вже не є їх особистими, отже на визволення їх братів й країни їх походження. Справді „Далека Ти і близька нам, кохана Україно". Простір, час і обставини перервали в багатьох випадках нитки особистих звязків, зменшили, можливо, в декого особисте заінтересування, але ще тільки збільшили любов до цеї многострадальної української землі та співчуття і бажання всіляко допомогти цьому героїчному народові.

Це відноситься в однаковій мірі і до внутрішньо-громадської роботи американських українців. Сьогодні навряд чи подиблеться в Америці будь-який більший центр, де жили б українці і де вони чимнебудь і якнебудь не засвідчили б влас-

О. Олесь.

Нових і слів, і діл блискучих,
Нових озброєних надій,
Бажань і поривів могучих,
І грому в бурі молодій.

Об землю ліри! — Бубни в руки!
Вперед веселий тарабан!
Зідхань, зневіря і розпуки
Навіть розвіявся туман!

Женіть думки старі і кволі!
Займітеся полум'ям ясним!
І всі гуртом назустріч волі
Летіть потоком вогняним!

О, всі гуртом! В єднанні сила,
В єднанні — успіх перемог;
Бо розтіч — всіх надій могила,
Пустеля сіра без дорог.

Зробіться ж гідні ви народу,
Сліпого велитня свого,
І з лісу в бурю і негоду,
На поле виведіть його!

Важливіші події в 1946 році

СВІТОВІ СПРАВИ

Січень: 10. Загальне Зібрання Обєднаних Держав у Лондоні.

17. Відкриття сесії Ради Безпеки О.Д. у Лондоні.

Лютий: 16. Советський Союз вперше застосовує право „вета" в справі Сирії і Ливану.

28. Секретар стейту Бирнс в промові заповідає політику неуступчивости у відношені до Советського Союзу.

Березень: 27. Советський представник А. Громико д[illegible]монстративно покидає сесію Ради Безпеки.

Квітень: 25. Рада міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг почнає в Парижі наради в справі мирових договорів зі сателітами Німеччини.

Червень: 14. Злучені Держави пропонують план міжнародньої контролі атомової енергії.

Липень: 1. Історичні досліди з атомовою бомбою в Бікіні.

29. Починається в Парижі Мирова Конференція в справі договорів з Італією, Мадярщиною, Румунією, Болгарією і Фінляндією.

Вересень: 6. Секретар стейту Бирнс в промові в Штутгарті домагається встановлення центрального режіму в Німеччині.

24. Інтервю зі Сталіном, в якому він висловлює можливість співпраці між комунізмом і капіталізмом.

Жовтень: 1. Міжнародний Військовий Трибунал в Нірнбергу проголошує вирок смерти на 12 націстських керівників та вирок тюрми на 7 інших.

15. Закінчення Мирової Конференції в Парижі.

23. Відкриття сесії Загального Зібрання О.Д. в Ню Йорку.

Листопад: 4. Починається конференція Ради закордонних міністрів Чотирьох Потуг у Ню Йорку в справі мирових договорів.

Грудень: 14. Загальне Зібрання ухвалює резолюцію в справі світового роззброєння.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ

Січень: 16. Страйк робітників пакгавзів, що спричинює загальну недостачу мяса в країні.

21. Страйк сталеварних робітників.

Лютий: 14. Нова формула президента про заробітну платню і ціни, що дозволяє на зріст одних і других.

Березень: 7. М. Дж. Бредлі, виступив в Палаті репрезентантів у Вашингтоні в обороні українських визвольних змагань та скитальників.

Квітень: 1. Починається страйк шахтарів копалень мякого вугілля.

Травень: 25. Кінець краєвого залізнодорожного страйку; президент домагається протистрайкового законодавства.

Червень: 30. О Пі Ей кінчає контролю цін.

Липень: 25. О. Пі Ей починає знова свої діяльність у зміненій формі, після підписання президентом нового контрольного законопроекту.

Вересень: 5. Починаються страйки моряків і портових робітників.

20. На домагання президента Генрі Волес резигнує зі секретара торгівлі.

Жовтень: 14. Кінчається контроля цін мяса; президент зносить загальну контролю цін, за вимком чиншів.

28. Президент іменує пятьособову Комісію Атомової Енергії.

Листопад: 5. Республиканська партія перемагає у виборах, здобуваючи більшість в Конгресі.

20. Починається страйк вуглекопів, після виповідження Дж. Люїсом урядового контракту.

Грудень: 4. Суд покарав Люїса і юнію гривною 10,000 і 3,500,000 долярів.

7. Юнія вуглекопів зробила відклик від присуду і перервала страйк.

УКРАЇНА

Продовжується советська акція проти Української Греко-Католицької Церкви в Західній Україні та поширюється на Карпатську Україну.

Широко закроєна акція Української Повстанської Армії проти примусового виселювання українців зпоза лінії Курзона в Советський Союз та проти советської окупаційної влади в самій Україні.

Всеобіймаюча чистка проти українських елементів в партії, в шкільництві, серед селян та робітництва. Масові виселювання на Сибір, розстріли і арешти.

19. липня помер в Києві академик О. Богомолець.

Посуха в Україні, слабі жнива та безпощадне здирство населення. Голод в Україні.

Господарська відбудова України, частинно при допомозі УНРРА, та безпощадною експлуатацією української робочої сили. Відбудова Дніпрогресу та частинно Донбасу. Повільний хід відбудови міст.

Компромітуючі виступи Мануїльського на міжнародньому терені. Запекла нагінка на українських скитальників.

Скріплення самостійницьких і сепаратистичних ідей в Україні. та щораз більше поширювання революційного руху і революційних актів проти окупантської влади.

УКРАЇНСЬКА ІМІГРАЦІЯ в ЕВРОПІ

Невияснене правне положення, постійні ворожі напасті, найважчі матеріяльні умовини. Інтензивна організаційна діяльність власного суспільного, культурного та господарського життя. Повстають в поодиноких окупаційних зонах та країнах центральні Допомогові Комітети зі своїми філіями, відкриваються українські школи всіх типів з Українським Вільним Університетом включно, відновлюється Господарську Академію. Жива пресова і видавнича діяльність. Засновується багато культурних і професійних товариств. Окрема організація жіноцтва.

Створено Координаційний Український Комітет, завданням якого є обєднати всі партії і створити одне українське представництво закордоном.

ЗАКОРДОН

Січень: 1. Японський імператор Гірогіто заперечує божеське походження свого роду, в що протягом тисячеліт-

КОЛЯДА—СКИТАЛЬЦЯМ!

Ратунок Соток Тисяч Українських Скитальців в ЕВРОПІ—ЦЕ ГОЛОВНА ВИМОГА УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ В ТЕПЕРІШНЮ ХВИЛЮ; ЦЕ НАШ ПЕРШИЙ ОБОВЯЗОК!

ІДЕ РІЗДВО ХРИСТОВЕ... НЕ ЗАГРАЮТЬ ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ В УКРАЇНІ, НЕ ЗАЛУНАЄ РАДІСНЕ БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ, А ТІЛЬКИ КРІЗЬ СЛЬОЗИ ПОПЛИВЕ ОДНА МОЛИТВА: **„БОЖЕ ЗДІЙМИ З НАС ОКОВИ"**, ЩО БУДЕ В ЦЕЙ ДЕНЬ ТЕЖ БОЄВИМ ГАСЛОМ ТИХ, ЯКІ ЗАМІСТЬ СИДІТИ В ТЕПЛІЙ ХАТІ БІЛЯ ЗАСТЕЛЕНОГО ДІДУХОМ СТОЛА, В ЛІСІ СТИСКАТИМУТЬ В ЗАКОСТЕНІЛИХ РУКАХ КРІС. ЦІ НАШІ БРАТИ НАСИЛЬНО ВІДГОРОДЖЕНІ ВІД НАС ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ І НАША ДОПОМОГА ДО НИХ НЕ ДІЙДЕ. АЛЕ ІЗ ЧУЖОЇ ЧУЖИНИ, ІЗ СКИТАЛЬЩИНИ, ІЗ ТАБОРІВ ЗБІГЦІВ НЕЩАСНИХ, ДЕНЬ І НІЧ, КОЖНОЇ ХВИЛИНИ, ПОНАД ШИРОКИЙ ОКЕАН НЕСУТЬСЯ ДО НАС ПЛАЧІ І РИДАННЯ, ПРОСЬБИ І МОЛІННЯ СОТОК ТИСЯЧ ЛЮДСЬКИХ ІСТОТ — ДІТЕЙ, ЖІНОК, НАШИХ РІДНИХ БРАТІВ, СЕСТЕР...

ЧУЄТЕ ЦЕЙ ПЛАЧ БЕЗДОМНИХ?... ЧУЄТЕ ЦЕЙ ГОЛОС СМЕРТЕЛЬНОЇ РОЗПУКИ?... ЧИ НЕ ДЗВОНИТЬ ВІН ВАМ ВВЕСЬ ЧАС, БЕЗ УПИНУ, У ВАШИХ ВУХАХ?... НЕ ЗГАНЯЄ ВІН ВАМ СНУ ІЗ ПОВІК?... НЕ ЗАТРОЮЮТЬ ВАМ ЦІ МОЛЬБИ-ГОЛОСІННЯ КОЖНОЇ ЛОЖКИ СТРАВИ, КОЖНОЇ ХВИЛИНИ ВІДПОЧИНКУ, ДОМАШНОГО СПОКОЮ, РОДИННОЇ РАДОСТИ?... НЕ СТАЄ ВАМ САМЕ ЖИТТЯ ГІРКИМ ВІД САМОГО ЛИШ ВІД ГОЛОСУ ТОГО БЕЗМЕЖНОГО ГОРЯ, ЩО РОЗЛИЛОСЬ ТАМ, ЗА ОКЕАНОМ?.

Українці! Браття і Сестри!

ЯК ЗІЙДЕ ВЕЧІРНЯ ЗОРЯ НА СВЯТ ВЕЧІР, ВИ ЗАСЯДЕТЕ ДО СПІЛЬНОЇ, БАГАТОЇ ВЕЧЕРІ В КОЛІ ВАШИХ РОДИН — СЕРЕД ЩАСЛИВИХ ОБЛИЧ, ВЕСЕЛОГО СМІХУ ВАШИХ ДІТЕЙ, СЕРЕД ДЗВІНКОГО ЩЕБЕТУ ВАШИХ ВНУКІВ, У ТЕПЛИХ ЧИСТИХ ХАТАХ, ПРИКРАШЕНИХ ЯРКО-ОСВІТЛЕНИМИ ЯЛИНКАМИ, І ЗАЛУНАЄ РАДІСНЕ, ВЕЛИЧНЕ, ТОРЖЕСТВЕННЕ „БОГ ПРЕДВІЧНИЙ"...

АЛЕ ОСЬ!... ЧИ ЧУЄТЕ ЦЕ ГОЛОСІННЯ?... — ЦЕ ПЛАЧЕ-ГОЛОСИТЬ ВАША СЕСТРА ЗПОЗА ОКЕАНУ, ЩО ГОРНЕ ЗЗЯБЛІ, ВИМАРНІЛІ ДІТИ ДО СЕБЕ; ЦЕ ВИРВАВСЯ СТОГІН РОЗПУКИ ІЗ ГРУДЕЙ ВАШОГО БРАТА, ЩО — САМ КІСТЯК — ЗАПАЛИМИ ОЧИМА ГЛЯДИТЬ БЕЗСИЛЬНО, БЕЗПОРАДНО, НА БЕЗПРОСВІТНУ НУЖДУ СВОЇХ НАЙДОРОЖЧИХ. ЯК ВІН МОЖЕ ІМ ПОМОГТИ — САМ НЕВОЛЬНИК, САМ НА ЛАСЦІ СВІТА?...

І ЙОГО ДУМКА, НАЧЕ ТА ПІДСТРІЛЕНА ПТИЧКА, ЛЕТИТЬ ПОНАД ШИРОКЕ МОРЕ ДО ВАС, ЩАСЛИВІ БРАТТЯ І СЕСТРИ, ДО ВАШИХ ТЕПЛИХ ПРИВІТНИХ ХАТ, ДО ВАШИХ БАГАТО-ЗАСТАВЛЕНИХ СТОЛІВ, ТА БЕТЬСЯ КРИЛЬЦЯМИ ОБ ЯСНО ОСВІЧЕНІ ВІКНА, ПРОСИТЬСЯ ДО ВАС, ДО ВАШИХ СЕРДЕЦЬ, ДО ВАШОГО СПІВЧУТТЯ, — ЧИ ВІДЖЕНЕТЕ ЇЇ ВІД СВОГО СЕРЦЯ?...

БРАТТЯ І СЕСТРИ! — В ДЕНЬ РАДОСТИ І РОДИННОГО ЩАСТЯ, В ДЕНЬ ХРИСТОВОГО РІЗДВА, ЗГАДАЙТЕ СКИТАЛЬЦІВ!

ПОДІЛІТЬСЯ З НИМИ ВАШИМИ РАДОЩАМИ, ВАШИМ ЩАСТЯМ, ВАШИМИ БЛАГАМИ, ВАШИМ ДОБРОМ! ВІДЧИНІТЬ СВОЇ ДОБРІ СЕРЦЯ І СВОЇ ЩЕДРІ ДОЛОНІ!

КОЛЯДУЙТЕ і ЖЕРТВУЙТЕ НА ДОПОМОГУ СКИТАЛЬЦЯМ!

ОРГАНІЗУЙТЕ ГУРТИ КОЛЯДНИКІВ, ПІДІТЬ З КОЛЯДОЮ ВІД ХАТИ ДО ХАТИ ТА В ІМЯ ДИТЯТИ-ХРИСТА ЖЕРТУЙТЕ ЩЕДРО, ОБИЛЬНО, З ЛЮБОВИ — ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ.

ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА --- СКИТАЛЬЦЯМ!

ВІД ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ
P. O. BOX 1661 — PHILADELPHIA 5, PA.

ФИЛАДЕЛЬФІЯ, В ГРУДНІ 1946-го РОКУ.

[illegible]го українського імені. Народній Дім, школа [illegible] — це зовнішні вияви. Але від цих матеріяльних досягнень далеко більші моральні. Власне американським українцям треба завдячувати те, що в Америці сьогодні Україна не тільки що не є „терра інкоґніта" — невідома земля, як це ще трапляється часом навіть в Европі, але навпаки, кожний пересічний американець поінформований про неї не гірше, як про будьяку іншу країну. Це здавалося б, дрібний факт, як наш звичайний робітник пише з відлеглої місцевости, що він власним коштом закупив і подарував до місцевої бібліотеки всі англійські видання про Україну; чи знова інший, їдучи, чи вертаючи з праці широко розгортає „Свободу", щоб заінтересувати свого сусіда українським щоденником і щоб опісля йому по свойому сказати бодай дещо з того, що він сам про Україну знає; все те в сумі віддає велику прислугу загальній українській справі. Масова участь американських українців в українських імпрезах, вічах і т. п. теж не є така проста і самозрозуміла, як зважити, що тут на кожному кроці безліч найрізноманітніших атракцій, безліч можливостей „убити час". В додатку, на всяку українську імпрезу йдеться ще зі свідомістю, що там треба заплатити не тільки вступ, але й відповідну жертву підчас збірки зложити. І це робиться виключно з почуття патріотичного обовязку щодо України.

Самих збірок і пожертв на „старо-краєві" цілі теж не можна б вважати тільки „додатком" та примітивним заспокоєнням своїх „патріотичних амбіцій". Треба памятати, що американські українці — це не капіталісти, не багачі і гріш, який вони жертвують не прийшовся їм легко. Кожний доляр від американських українців, це справді їх піт і кров, його вони здобули тільки важкою працею, бо американські українці — поза малим гуртом трудової інтелігенції, якщо брати старшу генерацію, це шахтярі Пенсилвенії, чорнороби фабрик і заводів Ню Йорку, Дітройту, Шикаґа та інших промислових центрів, це фармері і фармерські робітники з усіх стейтів Злучених Держав. І якщо стара та хвора жінка йде два дні на роботу тільки тому, щоб заробити десять долярів та послати їх на цілі Допомогового Комітету, то вона це цілком певно не робить на те, щоб опісля прочитати своє імя в газеті та щоб заспокоїти свою порожню амбіцію, а тільки з глибокого відчуття недолі свого українського народу та з найшляхетнішого бажання допомогти йому. Таких і подібних прикладів ідейности та тісного духового звязку американських українців з країною та народом їх походження, не перечислити. І якщо сьогодні в усіх головних центрах Америки подибується завжди якийсь дім, якийсь „закуток" бодай, де побіч зоряного американського прапора пишається жовтоблакитний, то це є, власне, символом ідейности праці, змагань і досягнень американських українців.

Чимало доказів можна б навести теж на громадську виробленість. Це, що тисячі, якщо не десятки тисяч дітей американсько-українських чорноробів покінчили середні і високі школи, що сьогодні подиблється американського українця на всіх ділянках загально - американського громадського життя, від університетських катедр починаючи, через дослідні інститути і лябораторії ген аж до фільмових студій в Галивуді, то це сьогодні ще може не мати реального значення для загально-української справи, але не відомо, яку вартість це матиме завтра.

Цими самими прикметами і чималими досягненнями під цим оглядом позначилась громадська робота американських українців і в минулому 1946 році. Її головною ціллю було піднести увагу до України в Америці і в світі, бути її оборонцем і заступником там, де вона сама не може того зробити а самому українському народові подати всіляку можливу тільки допомогу в його змаганнях. Ці самі завдання будуть головними напрямними громадської роботи американських українців і в майбутньому.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На допомогу скитальникам.

На річних зборах Братства св. Івана Хрестителя, від. 270. У. Н. Союзу. Ухвалено з каси $100 на Допомоговий Комітет, а $25 на Український Конгресовий Комітет. Крім того, присутні члени на зборах жертвували $30 на Конгресовий Комітет. Зложили: В. Ґіль, С. Гладкий, М. Баран, І. Коцюба, М. Заяць, А. Буско, І. Кашицький, по $2; В. Маланяк, С. Мисак, Т. Ґіль, А. Мазур, А. Корнило, С. Василюк, Ф. Жарський, П. Лахоцький, С. Ґріца, Й. Жарський, М. Мацах, М. Пігура, М. Косоноцький, Параскевія Осміловська, В. Бутковський, Анна Пігура по $1.

Микола Пігура.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Д. Шмагала переслав $100 як жертву від Злучених Братств і Сестрицтв при Церкві Св. Петра й Павла в Клівленд, О.; Тов. Любов, від. 370 У. Н. Союзу з Ню Гейвен, Конн., $25, яку то квоту виасигновано з каси товариства на заклик делегата на минулий Конгрес М. Сампари; Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу з Ню Йорк, Н. Й. $10 як річну вкладку до Комітету; Тов. Несення Помочі Українській Справі з Дітройт, Міш. $10 як постійну місячну жертву; о. М. Кузьмак з Шамокін, Па., $15; М. Сукар з Бруклин, Н. Й. $3.

тя віґили японці.

20. Ген. де Ґоль резиґнує з президента Франції.

Лютий: 9. Проголошення нового пятирічного господарського плану в Советському Союзі.

Березень: 15. План повної політичної незалежности Індій.

28. Хуана Перона вибрано президентом Аргентини.

Травень: 9. Італійський король Віктор Емануїл зрікається трону в користь свого сина Гумберта.

Червень: 2. Всенародний плебісцит в Італії повалює монархію та встановляє республику.

Липень: 15. В Югославії засуджено на розстріл провідника сербських „четніків" ген. Дражу Михайловіча.

Жовтень 13. У Франції загальним голосованням прийнято нову конституцію, яка започаткувала добу Четвертої Республики.

Листопад: 3. Проголошено конституцію Японії.

12. Голандія погоджується на незалежність Індонезії.

Грудень: 2. Проголошено економічну злуку американської і британської зон Німеччини.

25. Китайський парламент ухвалює нову конституцію.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ

Січень: Представник КУК і УКК о. д-р Кушнір виїхав до Европи для провірки положення українських скитальників.

16. Делеґація Українського Конгресового Комітету інтервенювала в бельгійській амбасаді у Вашингтоні проти примусової висилки українських скитальників з Бельгії до Советського Союзу.

Лютий: 13. УКК, ЗУАДК, Український Народний Союз та інші організації вислали Загальному Зібранню О.Д. в Лондоні — на руки п-ні Рузвелт — подяку за оборону скитальників перед советськими напастями.

23. В Ню Йорку відбулася краєва конференція делегатів Допомогових Комітетів в справі правної оборони українських скитальників.

Березень: 22. Делегат ЗУАДК взяв участь в нарадах УНРРА та предложив меморіял в справі українських скитальників.

28. Представник КУК і УКК о. д-р Кушнір був на авдієнції в папи Пія XII.

25—30. XXI. Конвенція Українського Народного Союзу. Ухвалено і вислано меморіял в українській справі до президента Трумана та департаменту стейту.

Квітень: 2. Українські греко-католицькі єпископи переслали до преси повідомлення про положення церкви в Україні, домагаючись висилки міжнародної комісії.

16. УКК вислав до президента Чехословаччини Бенеша каблеграму, протестуючи проти насильної висилки українських скитальників до Советського Союзу.

Конвенція Української Народної Помочі в Питсбурґу.

Травень: Конвенція Українського Робітничого Союзу в Бофало.

Червень: 1. Закінчився III. Конгрес Американських Українців у Вашинґтоні.

Липень: 12. Авдієнція представника Зл. УНДК д-ра В. Ґалана в папи Пія XII.

28. Спільні наради КУК і УКК в Виннипеґу в справі оборони прав українського народу на міжнародньому полі.

Серпень: 2. УКК зложив в департаменті стейту протест проти советсько - російського терору в Україні.

Вересень: 1. Закінчився перший післявоєнний зїзд Ліґи Української Молоді Північної Америки в Бриджпорт, Конн.

8. Відкрито першу парохіяльну Українську Вищу Школу при укр. греко-катол. парохії св. Юра в Ню Йорку.

14. Повідомлення про відкриття курсів українознавства на Колумбійському Університеті в Ню Йорку.

16. Голова УКК Степан Шумейко зложив на Мировій Конференції в Парижі меморіял в справі України.

24. Вияснення УКК в пресі в обороні українського імени у звязку з т. зв. III. Конгресом Американських Словян.

Жовтень: 6. Федерація Українців стейту Мішіґен влаштувала демонстрацію проти виступів під українським іменем советської т. зв. культурної місії. Департамент стейту зажадав, щоб її члени зареєструвались як чужинні агенти.

Листопад: 5. В Питсбурґу відбулася консекрація нового греко-кат. єпископа Данила Іванча.

14. Меморіял УКК і КУК до Загального Зібрання О.Д. в справі України та до Економічної і Соціяльної Ради в справі українських скитальників. Спільна делеґація на авдієнції в п-ні Елінор Рузвелт.

16. Масове Віче в Купер Юніон в Ню Йорку в обороні прав українського народу.

Грудень: В днях до 10-го грудня делеґація УКК була на авдієнціях в американських делегатів до О.Д. д-ра Джорджа Ворена, Лерой Стайнбауера та сенатора Артура Ванденберґа реферуючи їм положення українського народу взагалі а українських скитальників зокрема та домагаючись відповідної інтервенції міжнародніх чинників.

21. Наради ширшої Управи ЗУАДКомітету в Ню Йорку та важливі рішення про дальшу допомогову акцію українським скитальникам, їх правну оборону та про окрему акцію за допущення їх до Злучених Держав.

Газета як підприємство

Говоримо про пересічну американську газету, видавану в англійській мові. Таких щоденників є в Зл. Державах 1,755, а з них 485 мають ніби окремі недільні видання. Всі оці газети-щоденники, як ранні так вечірні, мають понад 50 міліонів читачів, бо тільки примірників вони друкують. Недільні додатки друкуються окремо в 41 міліонах примірників. Разом оці щоденники і „недільники" збільшили число друкованих примірників на 9 міліонів від кінця 1940 року.

Зпоміж 1,755 щоденників лише мале число є власністю корпорацій, яких уділи можна купити так, як уділи інших підприємств. Такі корпорації називають „публичними" і до них належать такі: Видавництво Герста, Бестон Гералд, синдикат Брош-Мур, корпорація Федерейтед Поблик е й ш е н с, Ганнет Компані і Шікаґо Дейлі Нюз. Значить лише до шість щоденників мають доступ у-діловці, а решта, тобто 1,749, є замкненими корпораціями, яких уділи має звичайно одна чи кілька родин. З бизнесового становища видавання газети це спеціяльне підприємство, до якого хтонебудь з бизнесовців не візьметься. Доказом цього є факт, що від 1920 року повстала в Америці лише горстка нових щоденників, а між ними такі, як „Шікаґо Сан", або нюйорський „Пі Ем" — „Р. М.", на які вложив гроші чудак міліонер Маршал Філд для задоволення своєї амбіції, а не на бизнес. Зате слідно доволі часто, що дві газети зливаються разом і так продовжують своє існування.

Оці дані варта мати на увазі саме тепер, коли йде питання, як утримати газету. Це питання важне не лише між видавцями чужомовних газет, але теж і „правдиво-американських". Повоєнні переміни заскочили газетних видавців може більше, ніж підприємців в інших ділянках. Коли напр. робітники в автомобілевих фабриках застрайкують і дістануть підвишку, то після наладнання страйку і підвишки робітничої платні власник підносить ціну авт на 10, 15, а то й 25 долярів на однім авті і відібе собі якусь втрату, яку потерпів на виплоті підвишки робітникам. Але що має робити видавець, коли йому прийдеться покрити збільшені кошти видавництва?

Щоб на це відповісти, треба наперед пригадати, які видатки має газета. У практиці видрукувати одного примірника газети коштує тільки саме, що й видрукування одної тисячки, або сто тисяч. Один примірник газети мусить бути заповнений тим самим редакційним матеріялом, що й 100,000. Мусять бути редактори, що пишуть; мусять бути репортери, що присилають призбирані довші новинки-„історії"; мусять бути коротші й довші новинки, що їх присилають телеграфічні агенції — оце все щойно писаний матеріял. На його призбирання видають підприємці пересічно половину своїх приходів. Написаний матеріял мусить бути складений на друкарських машинах таких, як машини до писання — їх називають „лайнотайп". Черенки, зложені на лайнотайпах, мусять бути повкладані в рамці на тільки формах, кільки сторінок має газета. Такі рамці вкладається в пресову машину, а коли пресову машину пустять в рух, вона починає відбивати черенки на папері і щойно тоді дістаємо в руки газету. Одначе тепер мало хто кладе черенки просто на пресову машину, а звичайно відливають їх у розтопленім оливі і роблять так звані „стереотипові" відливи. Щойно з таких відливів пресова машина відбиває сторінки газети. Отже, щоб дістати один примірник газети, за все те треба наперед заплатити робітникам. Але, щоб робітник мав на чому працювати, треба наперед повставляти згадані машини, а вони в пересічних підприємствах коштують разом сотки тисяч доларів. Щоби відбити собі оті сотки тисяч, або й міліони вкладеного гроша, треба мати терпеливість, треба наняти робітників до машин, треба писців до редакцій, треба наладити адміністрацію і розпродаж, чи там поширення газет. Бо щойно, як газета якслід поширена, можна при помочі друкованої газети по довгих літах успіху не лише відзискати вложений капітал, але ще дещо заробити. Зиск підтинають різні переміни, головно зміна ціни робітника а теж і зміна ціни паперу.

Папір у теперішнім часі це є продукт, за яким побиваються великі й малі газети, бо його важко дістати. Вистарчить згадати, що від вибуху війни папір подорожів від $50 на тоні, до теперішної ціни $85 на тоні, а його закупно забирає 15—35 відсотків усіх приходів газетного підприємства.

Щойно, як газета видрукувана на папері, вона є властивим засобом до зібрання приходу. Її треба розпродати — під теперішню пору по ціні 5 центів за примірник, але з цього треба заплатити за пошту, дати комісове продавцям, заплатити вантажні авта за розвезення і т. п. Кажуть, що така розпродаж видрукуваних примірників ледви покриє кошти паперу і кошти розпродажі газет.

Коли так, то виринає питання: З чого ж властиво покриє власник машини, робітників, редакторів, кореспондентів, телеграфічні агенції і інші подібні видатки, а крім цього чим заплатить видатки на своє власне життя? На це відповідають, що все те покривають газетні оголошення. І саме тепер іде між видавцями американських щоденників кампанія за піднесення ціни оголошень, бо інакше не буде можна покрити підвишки, яку дістали робітники, включаючи підвишку платні редакторів та кореспондентів. Але це окрема важна справа, над якою варта при нагоді призадуматися.

На злобу дня ...

КУМ ВАСИЛЬ ШУКАЄ ВДОВИ

Село, і серцем одпочинеш — писав колись поет. І це відноситься не тільки до України. Візьміть хочби Америку. Місто, по мойому, це конечно зло. Хмари людей плутаються вам попід ноги, замісць сонця світить елекрична лампа, замісць повітря вдихаєте, як не випари мила з фабрики Колгейтс в Джерзі, то все, тільки не чисте повітря на Бродвею в Ню Йорку, в літі травички стільки, що на лікарство, а в зимі сопля взагалі не побачите. Таке то місто. Замісць щебету пташків, чуєте тільки шум-гук фабрик та вуличного руху, а в додатку злого ще й зпід кожного колеса безлічі автомашин кожночасно костиста смерть наставляє вам зуби. Ви порівняйте це місто, хоч і яке воно велике та багате, напр., з невеличкою, але виплаченою і добре загосподарованою фармою кума Василя з Огайо. Та що тут і порівнювати. На фармі кума Василя поважно, зі спущеними червоними носами проходжуються індики, весело кокочуть кури, фантазійно помахують хвостами десять корів, ну і взагалі. А в місті? Індика, чи курку побачите найвище в печеному стані, а красульку хіба тільки тоді пригадаете, як в барі хильнете собі солодкої моньки за пять центів. Що місто в порівнанні з фармою!

Але не так думає жінка кума Василя. Вік свій на фармі звікувала, напрацювалась, нагорювалась, цент до цента складала, щоб фарму виплатити. Бог милував, нагородив труд кума Василя та його жінки і сьогодні фарма не тільки, що до цента виплачена, але й загосподарована, що прошу сідати. Десять коров має кум Василь (а молоко подорожіло!), ані цента довгу, в хаті повно всілякого добра і взагалі тільки живи та радуйся. Та ба, коли старій тепер хвіст запалився і вона хоче йти до міста. Від пів року кум Василь замісць спокою, має справжню войну в хаті. Здуріла жінка на старість, твердить кум Василь. І це їй не подобалось і того не хоче і тамте їй не миле. До міста і до міста. Кум Василь для святого спокою плюнув би на все, віддав би фарму людям за півдармо і потягнув би стару до міста, щоб її розуму навчити. І він це був би зробив, на злість бабі, але двадцять років тому. Сьогодні він вже застарий, до шапи не приймуть і тому він краще нарозумився. Запалився старий хвіст, хоче покинути фарму і йти до міста, — з Богом Парасю, хай іде собі. А кум Василь сів і написав до редакції листа. Описав все точно, як має бути, ствердив, що без жінки може обійтися, але що самому таки ніяково, то він шукає вдови. Вимог до вдови не має жадних, тільки аби вміла „ройновати армобілом". Це все. Без жінки обійдеться, а з вдовою вже якось дасть собі раду. Кум Василь шукає вдови.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 5. січня, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому на Компалей Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. Уряд на 1947 рік остав перевибраний той самий. Позамісцеві члени хай присилають сво вкладки до секретаря на ту саму адресу. — За уряд: Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; Г. Шевчук, рек. секр.; П. Лапчинський, фін. секр.

ПОШУКУЮТЬ

Пошукую стрийка **ЛЯХОВИЧ ПЕТРА**, має перебувати в Канаді

ADAM LACHOWICZ
Fairford Park Camp
Fairford Glas, England.

Хтоб мав яку інформацію про Петра Ляхович, голоситься на вищу адресу, або до **Dmytro Skrabut, 2537 Manning St., Ambridge, Pa., U. S. A.**

Дві дочки **ПАВЛА ПШЕЗІМІРСЬКОГО** з Тернополя шукають за своїми тітками, **АННОЮ і ЮЛІЄЮ ПШЕЗІМІРСЬКИМИ**, які живуть у Ню Йорку або околиці. По ближчі інформації просять голоситися до:

CHARLES FEUERSTEIN
287 So. 2nd Street, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 8-1246.

МАЛИНОВСЬКИЙ СТЕФАН, адвокат із села Литя, повід Турка, пошукує своїх знайомих і рідних, а саме: тіточного брата **ФЕДЯ ФІЗЕР**, вуйка **ФЕДЯ МАЛИНОВСЬКОГО ТАНЧАКІТ, ШЕЛЕГІДУ МИХАЙЛА ГРИНЕВИЧА.** Прошу вас вище згаданих писати на мою адресу: 1-4

Я. УДИЧ,
267 E. 10th St., New York 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1508. Тарзан утікає.

Огу кинулася на малпочоловіка, щоб роздавити його своїми могутніми раменами.

Одначе Тарзан зручно відскочив і завдав могутній удар у щоку звірюки.

Після того він вхопив винне гилля з дерева і привязав горилю до пня.

Саме в хвилині, коли племя горилів ввійшло знову на поляну, пан джунглів схопив Соню і пустився з нею в напрямі ріки.